

структура апарату менеджменту на макрорівні не зазнає цих змін у найближчі роки –Україну очікує черговий економічний спад та цілковите закріплення у світовій економічній системі, як суб'єкта сировинного придатка ЄС та світу.

Список використаних джерел

1. Розпутенко І. В. Геоекономічні реформи: проблеми управління / І. В. Розпутенко, Л. В. Ільченко-Сюйва, О. І. Кілієвич, Н. С. Криштоф, С. О. Москаленко, Н. А. Малиш, С. В. Щербина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/%5CNMKD%5Clibrary_nadu%5CNavch_Posybniky%5C250b309e-f93c-4833-b152-9cc78879bbf2.pdf. – Назва з екрану.

2. Букатюк У. Розрив економічних відносин з РФ. Чи справді це кінець / У. Букатюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espresso.tv/article/2018/03/26/rozryv_ekonomichnykh_vidnosyn_z_rf_chy_spravdi_ce_kines. – Назва з екрану.

Наталія СКОРОМНА

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль
(науковий керівник: д. держ. упр., доцент, професор кафедри
менеджменту та публічного управління Толуб'як В.С.)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ РЕФОРМ

Децентралізація є дієвим способом зміни суттєвих характеристик суспільства і має значний потенціал та перспективи для розвитку територіальних громад. Досвід реформ місцевого самоврядування зарубіжних країн свідчить, що одні країни (Італія) здійснили ці реформи швидко, а інші (зокрема, Польщі і Латвії) мали тривалий досвід централізованого управління.

Результатом проведення реформ публічної влади в Італії стало формування трирівневої системи управління в країні: регіон – провінція – комуна. Видатки на забезпечення функціонування освіти, охорони здоров'я, транспортних мереж, цивільної авіації, надання адміністративних послуг забезпечуються з регіональних бюджетів. У віданні регіонів також залишилися питання територіального планування та розвитку [1].

До компетенції провінцій належать підтримка та розвиток громадського транспорту, дороги в межах провінцій та супутня інфраструктура, інфраструктура середньої освіти, економічний розвиток, центри надання соціальних послуг, промоція культури, туризму та спорту. Завданнями комун є запровадження та збір місцевих податків, які є потужним джерелом фінансування локальних потреб; забезпечення діяльності місцевої поліції, закладів охорони здоров'я, початкової та середньої освіти, громадського

транспорту; надання соціальних послуг на місцевому рівні, дозволів на торгівлю, збір та утилізація сміття; місцева інфраструктура та освітлення вулиць тощо.

Італійська модель державного будівництва виявилася досить дієвою та сприяла підвищенню ефективності використання бюджетних коштів, покращенню якості надання публічних послуг, зростанню економічної активності на регіональному рівні.

Потреба в децентралізації у Польщі виникла у зв'язку з масштабними процесами лібералізації та реалізації ринкових реформ. Її головною метою було максимальне забезпечення самостійного функціонування кожного регіону, створення більш ефективних і прозорих політичних інститутів, і посилення інститутів громадянського суспільства. Реформа у Польщі проходила в кілька етапів. На першому етапі було створення гміни – територіальні громади. На другому – вищі рівні: повіти та воєводства. Так, з 1999 р. у Польщі існує 16 воєводств замість 49. Як наслідок, у країні змінився розподіл повноважень між центральними і місцевими органами влади. У процесі реформи була скорочена також кількість державних службовців, що позитивно вплинуло на зменшення бюджетних витрат на управління. Крім того, було реформовано механізм перерозподілу податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами.

На сьогодні у місцевих бюджетах зосереджено близько 40% прибуткових податків, майже 7% доходів від корпоративних податків і 100% податків на нерухомість. Тобто основні повноваження та фінансові ресурси у Польщі перебувають на рівні територіальних громад. [1].

Проведення децентралізаційних змін у Польщі здійснило значний позитивний вплив не тільки на розвиток місцевих спільнот, але й країни в цілому. Сьогодні Польща є найбільш інвестиційно привабливою країною серед інших країн Східної Європи, а її основними інвесторами є Європейський Союз, компанії з США, Німеччини та Франції.

На початку реформ у Латвії експерти з публічного управління вважали, що країна повинна пройти через істотні зміни у законодавстві про державну службу, реструктуризацію інституцій державного управління, удосконалення політичного управління, запровадження процедур участі громадськості у прийнятті урядових рішень. У 2009 році в Латвії була завершена децентралізаційна реформа, яка охоплювала три основні напрями: юридичний, адміністративно-територіальний та фінансовий.

Початком юридичної реформи в Латвії стало прийняття в 1994 р. закону «Про місцеве самоврядування», який визначав сутність, основні права та обов'язки, а також фінансову базу місцевого самоврядування. Основною метою проведення адміністративно-територіальної реформи стало створення адміністративних територій із місцевим та регіональним самоврядуванням, які можуть економічно розвиватися і забезпечувати

надання якісних послуг населенню. На сьогоднішній день основними джерелами доходів місцевих бюджетів у Латвії є податкові надходження, трансферти з державного бюджету, місцеві мита, плата за послуги [2].

Незважаючи на тривалий термін здійснення, децентралізаційна реформа в Латвії вирішила широке коло проблем та сприяла збільшенню можливостей місцевого самоврядування у вирішенні найбільш нагальних питань та посилила їх вплив на місцевий економічний розвиток.

Реформи у Франції певною мірою стосувалися розширення субнаціональної автономії, скорочення функцій центрального уряду, ослаблення ролі префектів та створення автономного регіонального рівня. Найбільш централізована в минулому Франція, кількість самоврядних одиниць (комун) якої сягає нині 36 тис, за економічним потенціалом посідає четверте місце в світі. У 2002 році у Франції прийнято закон, відповідно до якого створюються так звані агломерації, тобто об'єднання населених пунктів. З одного боку, це сприяє вирішенню проблем, які цікавлять жителів сусідніх громад, а з іншого – дозволяє економити державний ресурс і створює умови для того, щоб територія сама заробляла кошти, тобто, створює умови для саморозвитку. Загалом державна політика Франції у справі організації місцевого самоврядування реалізується у двох основних напрямках: деконцентрація – більш широке делегування державою своїх адміністративних функцій на місцях, а також деконцентрація – передача державою частини владних повноважень місцевим органам самоврядування [3].

Основними перевагами децентралізації є: створення передумов для успішного розвитку громадянського суспільства; участі мешканців територіальних громад у демократичних змінах; більш ефективний розподіл бюджетних ресурсів з метою вирішення нагальних потреб територіальної громади; створення сприятливих умов для розвитку місцевого господарства; сприяння розвитку економіки регіону і стратегічному плануванню; забезпечення прозорості і гласності прийняття рішень на місцях, підвищення якості надання послуг та їх максимальне наближення до споживачів; підвищення відповідальності місцевих органів за результати своєї діяльності.

Дослідження специфіки впровадження децентралізаційних реформ різних країн свідчать, що досвід кожної з них є унікальним та відображає специфіку розвитку окремої країни, а децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

Отже, результатом децентралізації в Україні має стати побудова розвиненої, сильної демократичної держави із самодостатнім місцевим самоврядуванням, здатним ефективно вирішувати місцеві проблеми та якнайкраще забезпечити населення широким спектром публічних послуг.

Список використаних джерел

1. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://kyiv.fpsB.org.ua/mdex.php/sotsialnyi-dialoh/i3hody-pro-spivpratsiu/240-zarubizhnij-dosvid-provedennya>

2. Латвійський досвід децентралізації: що варто українцям мотати на вуса? [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://komora.info/lyudi/22-golovni-novini/3231-i-latvijskij-dosvid-detsentralizatsiji-shcho-var-to-ukrajintsyam-motati-na-vusa-chastina-i>

3. Науменко Р. А., Рильська В. В. Перспективи використання європейського досвіду при впровадженні сучасної моделі децентралізації влади в Україні. – http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/9_2015/6.pdf

Наталія СТЕЦЮК

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль

(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління Кривокульська Н.М.)

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Сутність еколого-економічного управління полягає у пом'якшенні протиріч між економікою та екологією, реалізації природоохоронних заходів з урахуванням зміни структурних і якісних характеристик виробленої продукції, процесів виробництва й управління.

Територіальним органом екологічного управління і важливим суб'єктом такого управління є Державна екологічна інспекція у Тернопільській області. Метою її діяльності є забезпечення реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на регіональному рівні.

Покращення рівня якості довкілля є головною вимогою для сучасного розвитку суспільства. Вирішення еколого-економічних проблем стає одним із позачергових завдань на шляху розвитку економіки. Саме ефективне управління еколого-економічними процесами на промислових підприємствах дозволить оптимальну якість довкілля.

Сучасний економічний розвиток супроводжується виникненням гострих еколого-економічних проблем різного масштабу і характеру, які можна